

by se dovolatelův nárok proti objednateli díla s tohoto na děda, a v dalším, i kdyby děd byl podle §u 143 obč. zák. nemajetným, na bábu vnukovu, na žalovanou Janu K-ovou, jedině proto, že ona je povinna pečovat na třetím místě o výživu svého výživy potřebného vnuka. To dovolatelova odpůrkyně vystihla tvrzením, že nároky podle §u 143 obč. zák. nenáleží na pořad práva, a jsou možny jenom mezi příbuznými (žalovaná tím patrně mínila osoby v §u 143 obč. zák. uvedené), ale také velmi blízko tomu byl odvolací soud, vysloviv, že žalobní nárok není vymáhán vnukem, nýbrž třetí osobu, která jej uplatňuje pro sebe, odvozujíc jej z vyživovací povinnosti, uložené zákonem vnukově bábě.

Čís. 4574.

Zodpovědný redaktor časopisu ručí (§ 1330, odstavec druhý, obč. zák.) za škodu, způsobenou uveřejněním nepravdivé zprávy, poškodivší úvěr, uveřejnil-li ji bez náležité informace, ač byla nápadně nevěrohodnou a podezřele nevraživou.

Za škodu takto vzniklou zodpovídá i vydavatelstvo časopisu (§ 1315 obč. zák.). K nezdatnosti redaktora stačí i jediné porušení povinností redaktorských, dopustil-li se ho redaktor z hrubé nedbalosti.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1925, Rv II 822/24.)

V časopise S. ze dne 1. prosince 1923 byla uveřejněna tato zpráva: »Před nedávnem byli jsme svědky zajímavého zjevu. Město L. nemohlo zvolit starostu. Kandidáti jeden za druhým odmítali přijmouti tuto funkci. Jednou hlavní příčinou tohoto zjevu jest tato skutečnost: L má svou městskou spořitelnu. Tato byla jakž takž dobře prosperujícím útvarem do oné doby, kdy vstoupila do velmi riskantního obchodního spojení s panem P., majitelem koželužny v L. Pan P., takto válečný zbohatlík, začal jíti od stupně k stupni; na konec pomáhala banka S., která mu vypomohla milionovým směnečným úvěrem. Směnka se zažalovala a pan P. musil platiti. Hotových nebylo a proto se musilo vypůjčiti. A půjčila městská spořitelna v L. A nyní se ukázalo, že zápůjčka tato ve značné výši jest více než dubiosní. Celkový majetek pana P-a, započítáme-li do něho i osobní auto, nestačí na krytí ani z polovice dluhů. Dnes se již všeobecně ví, že městská spořitelna v L. ztratí z tohoto obchodního spojení, k němuž se dostala přímluvou vlivných činitelů a přátel pana P-a, značný obnos, který jako dubiosní musí odepsati. Městu a poplatnictvu tímto způsobem jistě pomozeno nebude. Proto také objevila se v L. ona zvláštní starostenská krise. Neškodilo by, kdyby nadřizené úřady blíže si všimly této skutečnosti a přesvědčily se důkladnou revisí o způsobu hospodářství tohoto městského ústavu.« Zmíněný v onom článku P. žaloval zodpovědného redaktora časopisu S., jakož i vydavatelstvo časopisu o náhradu škody, opřev žalobní nárok o §§ 1295, odstavec druhý, a 1330 obč. zák., pokud se týče § 1315 obč. zák. Procesní soud první stolice neuznal žalobní nárok důvodem po právu, odvolací soud uznal žalobní nárok důvodem po právu, a to proti oběma žalovaným. Důvod y: Nesporno je, že

žalovaný redaktor zprávu z 1. prosince do tisku dal a že vydavatelstvo číslo časopisu S. zprávu tu obsahující odběratelům rozeslalo, pokud se týče rozeslati nechalo, tedy zprávu tu rozšířili. První stolicí bylo zjištěno, že uveřejněná zpráva jest způsobila žalobce poškoditi. Zjištění to nebylo vzato v odpor a jest proto pro odvolací soud závazným. Z dopisu firmy »B.« ze dne 4. prosince 1923 plyne také, že žalobce škodu utrpěl, třebas by nebylo možno ještě říci, kolik škoda ta činí. Z téhož dopisu plyne také beze vší pochybnosti, že utrpěnou škodu žalobci způsobila zpráva časopisu S. ze dne 1. prosince 1923. Firma »B.« se výslovně zprávy té dovolává, není tedy správným tvrzení žalovaných, že firma B. tak neučinila. Jde nyní o to, byla-li zpráva v S. nepravdivou. Žalovaní netvrdili, že je pravdivou, a tím, že žalovaný redaktor na druhý den, 2. prosince 1923, zprávu tu odvolal, a tím, že žalovaná společnost číslo, odvolání toto obsahující rozeslala, pokud se týče rozeslati nechala, žalovaní doznali, že zpráva ze dne 1. prosince 1923 je nepravdivou. Odvolání ze dne 2. prosince 1923 zabývá se ovšem zprávou ze dne 1. prosince jen, pokud se týká spořitelny města L., tím nezůstává však část zprávy, týkající se pouze žalobce, nedotčenou. Obě části zprávy ze dne 1. prosince tvoří nerozlučný celek. Osud jedné části jest osudem celé zprávy (§ 266 odstavec druhý c. ř. s.). Jde dále o to, lze-li za to míti, že žalovaní povstalo škodu také zavinili, zdali žalovaní žalobce poškoditi chtěli nebo tak aspoň z nedbalosti učinili. Žalobce tvrdil, že ho žalovaní poškoditi chtěli, důkazů o tom však neprovedl. Znal-li žalovaný redaktor nepravdivost zprávy, mohlo by se ovšem za to míti, že uveřejněním zprávy k poškození žalobcovu směřoval, důkaz o tom, že nepravdivost zprávy byla žalovanému známa, proveden však nebyl. Žalovaní popírají, že nepravdivost zprávy znali, a žalobce nevedl okolnosti, které by správnosti jeho tvrzení nasvědčovaly neb nasvědčovati mohly. Žalobce tvrdí také, že žalovaní nepravdivost zprávy znáti musili. Úsloví »znáti museli« rovná se nepochybně úsloví »za pravdivou považovati mohli«. Tomu nasvědčuje odůvodnění materiálii k §u 1330 obč. zák. str. 47: (Wer Mitteilungen verbreiten will, die einem anderen schwer schädigen können, soll eine gewisse Gewähr dafür haben, daß sie nicht frei erfunden sind, sonst haftet er. — Srovnej také Krainz-Ehrenzweig II. svazek str. 601 lit. d): »das Verschulden kann darin bestehen, daß er . . . die Wahrheit aus Fahrlässigkeit nicht kennt (sie kennen muß), aber auch darin, daß er wahrscheinlich einen unrichtigen oder zweideutigen Ausspruch gebraucht«.) Na otázku, mohl-li žalovaný redaktor zprávu ze dne 1. prosince považovati za pravdivou nelze odpověditi kladně. Zprávu ze dne 1. prosince obdržel prý žalovaný redaktor od Vítězslava K-a. Žalovaný redaktor do té doby K-a neznal a tu již podle §u 1297 obč. zák. měl si počínati tak opatrně, jak by si každá obyčejná osoba počínala a počínati musila. Povinnosti této nesprošťuje ho chvat při vydávání novin. Žalovaný redaktor ostatně sám dobře cítil, že není oprávněn tak beze všeho dalšího zprávu ze dne 1. prosince za pravdivou považovati. Připouští to tím, že po hodnověrnosti Vítězslava K-a, kterého do té doby neznal, začal pátrati. Žalovaný redaktor udal také jako strana, že jiné osoby mu řekly, že K. jest osobou hodnověrnou. První stolice vzala to také za prokázáno. Odvo-

lací soud má však za to, že neprávem. První stolice přehlédla, že žalovaný redaktor je valně nejen civilně, nýbrž i trestně na věci interestován, tedy zaujat, že žalovaný redaktor oněch jiných osob, které mu K-a doporučily, ani blíže neoznačil. Pro okolnosti tyto zdálo se udání žalovaného redaktora odvolacímu soudu pochybným, následkem toho výsledk stran opakoval a po jeho provedení nemohl nepřisvědčiti náhledu žalobcovu, že první stolice udání žalovaného redaktora neocenila správně. Tím padá ovšem také nepřímá pronesená dedukce první stolice, že žalovaný redaktor mohl zprávu K-ovu považovati za pravdivou, že nemusil zprávu tu považovati za nepravdivou. Ale i kdyby se mohlo považovati za prokázáno, že nějaké osoby Vítězslava K-a žalovanému redaktoru doporučovaly, nebylo by možno ještě tvrditi, že tím pravdivost zprávy K-ovy je prokázána, vždyť informace žalovaného redaktora týkaly se jen hodnověrnosti K-a, ne však pravdivosti jeho zprávy. Že žalovaný redaktor sám na základě oněch nabytých informací tak pevně o pravdivosti K-ovy zprávy přesvědčen nebyl, plyne z toho, že ji, ovšem jen částečně, již na druhý den ve svém listu odvolal. Podle toho nemohl odvolací soud míti za to, že žalovaný redaktor počínal si jak náleží opatrně, a že by oprávněn zprávu K-ovu považovati za pravdivou. Naopak odvolací soud má za to, že počínáním tím neprohřešil se pouze proti dobrému mravu slušných listů (§ 26 obč. zák.), nýbrž nedbal opatrnosti a bdělosti, kterou mu ukládá jeho postavení jako odpovědného redaktora, řídícího denně vycházející list, tedy zařízení vykonávající nepochybně mocný vliv na mysly čtoucích a jejich jednání (§ 1299 obč. zák.). Žalovaný redaktor nedbal však podle náhledu odvolacího soudu ani obyčejné opatrnosti a bdělosti, které při svých jednáních každá obyčejná osoba šetřiti musí (§ 1297 obč. zák.). Jinak řečeno, žalovaný redaktor počínal si nápadně neopatrně, žalobci způsobenou škodu zavinil a musí mu ji proto také nahraditi.

A to, co řečeno o žalovaném redaktoru, platí i o žalované vydavatelské společnosti tím spíše, poněvadž tato nepokusila se ani tvrditi, že by před rozesláním čísla ze dne 1. prosince byla vůbec něco podnikla, aby se o pravdivosti zprávy přesvědčila. Při tom stojí odvolací soud na tom stanovisku, že již z pojmenování odpovědného redaktora plyne, že odpovědný redaktor není pouhým zřízencem vydavatele listu, nýbrž jeho zástupcem a že proto také vydavatelská společnost za škodu způsobenou postupem odpovědného redaktora ručí tak, jakoby ručila osoba fysická za škodu způsobenou svým vlastním jednáním (§ 26 obč. zák. společnosti požívají s jednotlivými osobami stejných práv ... § 337 obč. zák. obce ručí za nepoctivost svých zástupců a hlavně §§ 45 a 46 úrazového zákona ze dne 28. prosince 1887, čís. 1 z roku 1888 Srovnej též Randa Schadenersatz, II. vydání str. 73 násl.). Však ani podle ustanovení §u 1315 obč. zák. není ručení žalované společnosti vyloučeno. Jeť prokázáno, že žalovaný redaktor neuvěřejnil zprávu ze dne 1. prosince z pouhého nedopatření, nýbrž nešetřil ani zvláštních povinností odpovědného redaktora, ani obyčejného občana. Je-li však tomu tak, nelze ho, i když snad o jeho způsobilosti jako redaktora není pochybnosti, považovati za osobu, jak náleží, zdatnou. Pak ale musí žalovaná společnost za škodu vyličeným způsobem

vzniklou odpovídati, ať o tomto nedostatku věděla nebo nevěděla (srovnej rozhodnutí sb. n. s. čís. 1238).

N e j v ý š š í s o u d nevyhověl dovoláním žalovaných.

D ů v o d y:

Co do výkladu §u 1330 obč. zák. nelze vykládati slova »deren Unwahrheit er kannte oder kennen mußte« v ten rozum, že by kdo směl rozšiřovati jakákoli sdělení, a že by mu při tom postačil k uvarování následků § 1330 jen nedostatek vědomosti o nepravdivosti zprávy té, tak že by vůbec byl zbaven povinnosti starati se o pravdivost nebo nepravdivost skutečnosti jím rozšiřované. V té příčině stačí poukaz na materialie k §u 1330, uvedené co do znění v napadeném rozsudku, z nichž podle úmyslu zákonodávce je nejlépe patrným smysl ustanovení toho. Dovolání redaktora poukazuje mylně na to, že nebylo tu okolností, z nichž mohl seznati nepravdivost zprávy, rozšířené o žalobci, naopak že měl dostatečnou záruku, že zpráva je pravdivou. Se žalovaným lze souhlasiti v tom, že redaktor časopisu není s to a proto není též povinen zkoumati pravdivost každé zprávy mu zaslané, ale to neplatí o všech zprávách, neboť tolik zkušeností má zajisté každý, by rozeznal sdělení takového druhu, jakým byla zpráva zaslaná Vítězslavem K-em, od sdělení, jež lze uvést tiskem v obecnou známost. Zpráva K-ova vzbuzuje nutně již po přečtení vzhledem k svému obsahu podezření, že nejde o ochranu veřejného zájmu, nýbrž o čin nevraživosti vůči osobě označené ve zprávě té jak jménem tak i zaměstnáním. Nápadnou jest již okolnost, že tvrdí se o »válečném zbohatlíku«, že jmění jeho nestačí ke krytí dluhů, což by sotva bylo někomu bezpečně známo. Již proto si měl žalovaný uvědomiti, že uveřejněním takovéto zprávy budou nutně ohroženy jak úvěr tak i ostatní podmínky závodu, jehož vlastníkem jest osoba ve zprávě jmenovaná, což přímo vyzývalo k opatrnosti a bdělosti, nutné při přejímání zpráv podobného druhu. V tomto směru nestačila jakákoliv informace o věrohodnosti zasílatele, jenž před tím dosud zprávy rezasl, naopak bylo žalovanému možno přesvědčiti se rychleji a jistěji o pravdivosti zprávy, v první řadě o tom, zda v L. nebyl dosud starosta zvolen. To by se byl žalovaný snadno dozvěděl krátkým dotazem u kohokoli v L., a byl by se hned přesvědčil, že zpráva ta není pravdivá, což by bylo nutně vzbudilo důvodné podezření o pravdivosti další zprávy, týkající se žalobce. Tolik péče a opatrnosti měl žalovaný i jako redaktor věnovati zprávě, vzbuzující již na první pohled podezření svým příliš nápadným zahrocením proti určité osobě. Za těchto okolností nestačilo žalovanému ujištění neznámého mu dosud K-a, že ručí za zprávu vlastnoručně podepsanou, a že je ochoten pravdivost její stvrditi před soudem. V jednání žalovaného je proto shledati hrubou nedbalost.

Stejně neoprávněno jest dovolání žalované firmy, uplatňující tytéž důvody dovolací, jako spolužalovaný. Většina těchto výtek byla vyvrácena již v odstavci prvním, jímž vyřízeno bylo dovolání žalovaného redaktora. Pokud jde o způsoblost zprávy otištěné v časopisu S. poškoditi žalobce, posuzuje dovolací soud věc shodně s nižšími soudy.

Dopis společnosti B. ze dne 4. prosince 1923 nelze vykládati jinak, než jak jej vyložily nižší soudy, ježto dopis ten dovolává se výslovně tohoto článku jako důvodu dalších opatření. Také není třeba blíže uvažovati o tom, že žalobci byla škoda způsobena odepřením dalšího úvěru a vyzváním, by zapravil pohledávku v částce více než 400.000 Kč. Co do zavinění redaktora odkazuje se dovolatelka na vývody v odstavci prvním. Dovolací soud nepokládá sice redaktora za zástupce spolužalované firmy, souhlasí však s odvolacím soudem v právním názoru, že nelze redaktora pokládati za osobu náležitě zdatnou, a že musí žalovaná společnost odpovídati za škodu vzniklou vylíčeným způsobem, ať věděla nebo nevěděla o tomto nedostatku (§ 1315 obč. zák.). Z předchozích vývodů, v nichž poukazuje se hlavně na nápadnou nevěrohodnost zprávy zaslané K-em, a na podezření nepravdivosti a nevraživosti, již zpráva ta vzbuzuje již na první přečtení, vyplývá, že žalovaný redaktor projevil uveřejněním zprávy bez předchozí informace tolik nezpůsobivosti k úřadu zodpovědného redaktora, že nelze ho pokládati za zdatnou osobu ve smyslu §u 1315 obč. zák. Dovolání poukazuje sice na to, že šlo o první případ za dobu víceleté činnosti redaktorské, ale ani z této okolnosti, i kdyby byla prokázána, nedalo by se dovoditi, že žalované vydavatelstvo listu ustanovilo zdatnou osobu za redaktora, neboť zdatný redaktor nebyl by se nikdy mohl dopustiti tak hrubé nedbalosti, takové lehkomyšlnosti a nedostatku pochopení povinností redaktorských, jakou bylo uveřejnění oné zprávy. Vydavatel časopisu musí si býti vždy vědom dnešní důležitosti tisku pro občanstvo, a musí proto při volbě redaktora zachovati největší možnou pečlivost a opatrnost, t. j. ustanoviti redaktorem osobu, o jejíž zdatnosti získal si bezpečného přesvědčení a jistoty. K tomu nedostačuje, by jen vyčkával, zda osoba jím ustanovená osvědčí se býti nezdatnou, po případě až porušením povinnosti zodpovědného redaktora bude někomu způsobena škoda, nýbrž vydavatel listu, jenž k redigování jeho ustanoví za sebe jiného, musí předem zjistiti zdatnost tohoto jiného, by zabráněno bylo případu, jaký zaval podnět k tomuto sporu. Z prokázaného jednání redaktora nelze dovoditi, že žalované vydavatelstvo se zachovalo při volbě spolužalovaného redaktora uvedeným způsobem, a ručí proto žalovaná firma důsledkem §u 1315 obč. zák. za následky článku uveřejněného v jejím časopise.

Čís. 4575.

Předpis o zrušení smlouvy pro nemožnost plnění (§ 1447 obč. zák.) není donucující normou ve smyslu čl. XXV. uvoz. zák. k c. ř. s. Podle tohoto ustanovení stačí, že se nález přiči donucující normě, aniž záleží na tom, zda se rozhodčí soud s touto normou vůbec zabýval.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1925, Rv II 861/24.)

Žalobce domáhal se na soudě, by byl prohlášen bezúčinným rozhodčí nález bursovního soudu, ježto mu jím bylo uloženo plnění, jež se stalo nemožným následkem vyšší moci a překážky ve výrobě. **P r o c e s n í**